

Međunarodna konferencija - Rijeka (Hrvatska)

Gradska vijećnica 26. 11. 2010.

HRVATSKA

Dr. sc. Dejan Vinković, docent, Zavod za fiziku, Prirodoslovno matematički fakultet Sveučilišta u Splitu

«Odnos državnih tijela prema slučaju korištenja nadriliječništva u zaštiti školske djece od patogenih zračenja»

U studenom 2008. nastavnik škole "Petar Zrinski" u Šenkovcu kraj Čakovca otkrio je u školskom inventaru metalne ploče koje su očito nadriliječnički proizvodi, a na koje je ravnateljica tajno potrošila oko 60.000 kuna. Proizvodi su obične metalne ploče s ugraviranim "mističnim" simbolima, a navodno bi trebali štiti djecu i nastavnike od ne-ionizirajućeg zračenja stvorenih "negativnom energijom" ljudskih misli, magije, entiteta, uroka, itd. Te ploče bile su skrivene na nekoliko mjesta po školi. Nakon što je čitav slučaj procurio u javnost godinu dana kasnije, u prosincu 2009., ravnateljica je organizirala tiskovnu konferenciju na kojoj je priznala da kupila te predmete, ali u dobroj namjeri jer smatra da funkcioniraju, tj. štite djecu i zaposlenike od "negativnih energija", te tako spriječavaju nastanak raka. Također je ustvrdila da je čitav slučaj politička motivirana hajka protiv nje.

Hrvatski zakoni jasno navode kako ravnateljica nije smijela donijeti odluke vezane uz zdravstvenu zaštitu djece bez konzultacije s nadležnim liječnicima i roditeljima djece u školi. Ravnateljica je isto tako zakonski odgovorna za nadgledanje rada nastavnika, dok je u ovom slučaju demonstrirala nesposobnost u nadgledanju nastave prirodnih znanosti. Zakon je također vrlo oštar kad je u pitanju zaštita građana od zračenja. Predviđene su oštre kazne za one koji prodaju ili kupuju proizvode ili usluge zaštite od zračenja za koja nije pribavljeno dopuštenje. Prema Zakonu od odgoju i obrazovanju ravnatelj mora biti smjenjen ukoliko krši Zakon.

Inspektor iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) došao je istražiti taj slučaj 23. prosinca 2009. Njegovo izvješće bilo je šokantno – ustanovio je kako su ti proizvodi kupljeni da zaštite djecu i nastavnike od

"geofizičkih zračenja" koja mogu uzrokovati rak kod ljudi i odbacio tvrdnju da se radi o nadriliječništvu tvrdeći da je HUPED (Hrvatsko udruženje za prirodnu, energetska i duhovnu medicinu) izdao "certifikat o terapijskom djelovanju" za takve proizvode. Također je ustanovio da je na to utrošeno ukupno oko 100.000 kuna tokom tri godine.

To je iznenađujuć razvoj događaja, budući da hrvatski zakoni ne priznaju takve certifikate. HUPED je udruga pružatelj nadriliječničkih usluga i nekonvencionalne medicine. Nije državno tijelo i njezini certifikati su pravno nevažeći. Štoviše, inspektor je ignorirao činjenicu da Zakon o odgoju i obrazovanju traži konzultacije ravnateljice s nadležnim liječnicima i roditeljima učenika kada su u pitanju postupci vezani uz zdravlje djece. Uvođenje nadriliječništva u školu može se smatrati zanemarivanjem radnih obaveza ravnatelja i ugrožavanje zdravlja djece, što je sve također regulirano Zakonom o odgoju i obrazovanju. Uz to, Zakon koji regulira zaštitu od neionizirajućeg zračenja (a tome ti šarlatanski proizvodi navodno služe) navodi tko ima dopuštenje obavljati mjerenja takvih oblika zračenja i donositi procjene rizika po zdravlje. Čak i ako inspektor nije bio upoznat s tim detaljima, morao je konzultirati se s institucijama nadležnim za javno zdrastvo i zaštitu od zračenja.

Budući da je škola u vlasništvu Međimurske županije, županija je pokušala dobiti drugo službeno mišljenje MZOŠ-a oko ovog slučaja, ali bez uspjeha. Nakon mjesec dana prigovora ljutih roditelja i njihovog masovnog protesta, Školski odbor otpustio je ravnateljicu 25. siječnja 2010. Njezin odvjetnik odmah je podigao tužbu protiv škole zbog nezakonitog tretmana ravnateljice i pozvana je nova inspekcija iz MZOŠ-a. Novi inspektor posjetio je školu 1. veljače 2010. i ustvrdio da Školski odbor nije poštivao proceduru i potvrdio izvješće prvog inspektora.

Nakon što je ravnateljica napustila školu, dodatni skriveni predmeti su pronađeni iza slika na zidu. Sastojali su se od "mističnih" tekstova, s raznim sjemenkama i praškastim tvarima stisnutim između stranica. Odvjetnik koji je sada zastupao i smjenjenu ravnateljicu i "izumitelja" tih proizvoda održao je tiskovnu konferenciju na kojoj je obznanio postojanje sličnih šarlatanskih proizvoda i u nekoliko drugih škola, kao i u prostorima lokalnih sudova u Bjelovaru.

Čitav razvoj događaja može se činiti nevjerojatnim, ali ako stavimo ovaj slučaj u širi kontekst vidimo da je dio šireg trenda. Izumitelj tih proizvoda je član HUPED-a, a članovi HUPED-a su masovno reklamirani u medijima, uključujući i javnu televiziju HTV. Pojavljuju se u raznim TV emisijama na HTV-u, ali najčešće u znanstveno-obrazovnom dijelu programa, što nije samo fantastična opstrukcija tog programa, nego je i protivno Zakonu o Hrvatskoj radioteleviziji. Zapravo, HTV se učestalo koristi za promociju najekstremnijih pseudoznanstvenih tvrdnji, sekti, teorija konspiracije, alternativne medicine, itd. Od jutarnjih do dnevnih emisija i informativnog programa, HTV je gotovo svakodnevno involvirana u promociju alternativnih oblika liječenja, okultnih i new age terapija, vidovnjaka, alkemije, astrologije, vjerovanja u vanzemaljce, indigo djecu, bioenergiju, kreacionizam, itd. Važno je naglasiti da HTV ima svoj Etički kodeks koji regulira rad svojih novinara i zaposlenika. U članku 55. se kaže kako emisija ili prilog ne smiju sadržavati materijal koji može dovesti do pogoršanja zdravlja pacijenata. Štoviše, navodi se kako moraju biti konzultirani liječnici kada su u pitanju informacije o ljudskom zdravlju i medicinskim tretmanima. Na ta pravila nikad se nije pozivalo.

Ali još je fascinantnije to da su HUPED-ove konferencije do sada financirali MZOŠ, Ministarstvo zdrastva i socijalne skrbi i Sveučilište u Zagrebu, dok Hrvatska liječnička komora dodjeljuje bodove liječnicima koji sudjeluju na HUPED-ovim konferencijama. Iako se usluge i proizvodi ponuđeni od strane nadriliječničkih samoprozvanih eksperata mogu tretirati kao očita prijavara kupaca, HUPED je dobro zaštićen Društvom za zaštitu potrošača. Čelnik tog Društva je čak i član Upravnog vijeća HUPED-a. Prema Kaznenom zakonu obavljanje nadriliječništva i prodaja takvih proizvoda i usluga je protuzakonito. Preciznije rečeno, protuzakonito je tvrditi da se može liječiti i dijagnosticirati bolest koristeći nadriliječništvo. Medicinske aktivnosti dopuštene su samo pružateljima klasične medicine koji trebaju zadovoljiti zadane zakonske kriterije i dobiti dozvolu za privantu praksu slijedivši zakonsku regulativu. Stoga ne iznenađuje da je HUPED vrlo aktivan u lobiranju legalizacije nadriliječništva. Prije nekoliko godina bili su i vrlo blizu uspjeha kada ih je tadašnja Ministrica pravosuđa otvoreno podržavala. Zapravo, ako uzmemo u obzir da se nadriliječništvo otvoreno reklamira usprkos svojem ilegalnom statusu, možemo reći da je nadriliječništvo *de facto* legalno, iako nije *de jure*.

Formalno gledajući, prakticanje nadriliječništva trebalo bi biti pod inspekcijskim nadzorom Ministarstva zdrastva i socijalne skrbi, ali oni se obično u to ne upuštaju tvrdeći da to nije nad njihovom ingerencijom jer se ne radi o medicini. S druge pak strane, službeni odgovor koji sam dobio od odvjetnika Hrvatske liječničke komore na moje pitanje kome da prijavim rad nadriliječnika bio je da ja sam podignem privatnu tužbu protiv takvog pojedinca. Podsjetimo se da Komora daje bodove liječnicima koji sudjeluju na nadriliječničkim konferencijama HUPED-a.

Možemo iz svega ovoga vidjeti kako je HUPED-ov pravno nevažeći certifikat postao prihvaćen od strane državnih službenika, konkretno inspektora MZOŠ-a. Izumitelj nadriliječničkih proizvoda prodanih školi u Šenkovcu također je i nastavnik u jednoj srednjoj školi u Bjelovaru, gdje iste te proizvode koristi u učionici. Otvoreno reklamira svoje nadriliječničke usluge izlječenja, koje su mješavina new age pseudoznanstvenih metoda i lokalnih mitologija i folklor. I on nije sam u takvom poslu. Hrvatska je prepuna raznih nadriliječnika koji otvoreno reklamiraju svoje usluge usprkos tome što je to protivno Kaznenom zakonu. Također su i vrlo agilni oko prijetnji tužbama protiv svih koji se usude suprotstaviti im se i koriste medije za obračun sa svojim kritičarima.

Nadopuna, siječanj 2011: Čitav slučaj nadriliječništva u školi u Šenkovcu je još uvijek na sudu. Bivša ravnateljica i izumitelj nadriliječnik tužili su školu i novinare. Nikakve sankcije za sada nisu poduzete protiv inspektora MZOŠ-a koji su prihvatili certifikate HUPED-a kao pravno važeće dokumente. Za sada nije bilo ni sankcija protiv ravnateljice zbog kršenja Zakona, kao ni protiv nadriljekara zbog prodaje nadriliječničkih proizvoda. Međutim, pravna bitka još uvijek traje i čitavom slučaju sve više raste važnost, kao i potencijalne pravne posljedice po razne sudionike ovog skandala.